

Månadsbrev till Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby

Bjärka-Säby den 1 december 2016

Kära systrar och bröder,

I mitt förra brev påminde jag om det allvar som inträder i bibeltexterna när vi närmar oss kyrkoårets slutskede, och som utmanar oss att söka en inre hållning som skänker hjärtat stillhetens klarsyn. Jag nämnde profeten Jesajas råd till den uppskakade kung Achas på 700-talet f Kr när hoten från omvärlden kröp närmare: "Se till att du bevarar ditt lugn!"¹ Våra läsningar från Jesajabokens inledning den första veckan i advent, tar oss till just dessa händelser. Eftersom vi kommer att läsa från profeten Jesaja under hela adventstiden, vill jag teckna en kort bakgrund och ge några reflexioner.

Krönikorna om Israels och Judas kungar är en katalog över krig, plundringar, förtryck och förakt för allt som är sant och rätt. Folket deklinerar allt djupare: "de följde det som var tomhet och blev själva idel tomhet."² Det är en ödslig tid, ett långt utdraget katekumenat för bibelläsaren. Kungaböckerna och Krönikaböckerna är till stora delar en fasaväckande historia, en genealogi över de skändligheter människan är kapabel till. Men efter dessa pinade sekler infinner sig äntligen en lättnad. Ut ur mörkret, i mitten av 700-talet, träder Jesaja, seende bland alla blinda, fursten bland poeter i Bibelns värld. Och med honom en Gud som vi kan tilltala med stor bokstav: vår Skapare, vår Frälsare, vårt enda Hopp. Som Daniel Berrigan uttrycker det: "Aldrig mer en gud som är en spegelbild av människan när hon är som värst!"

Samtidigt som Hosea profeterar i norra Israel nås Jesaja av kallelsen till profet i Juda, eller sydriket som det också kallas. Året är 736, bara månader innan kung Ussia dör i Jerusalem och efterträds av sin son, Achas. Kallelsescenen är som så ofta i profethistorien scenisk. I sina memoarer berättar Jesaja hur han ser Herren på en "hög och upphöjd tron" omgiven av sexvingade serafer.³ Ett glödande kol vidrör hans läppar, en renande akt som gör honom till Guds mun. Efter denna händelse skulle Jesaja träda fram som profet och evangelist. Med ord som aldrig tidigare hörts talar han om en Gud som "alltid vill förlåta".⁴ Ingen före honom i kungarnas era liknar Jesaja, inte ens Elia och Elisa.

En kort tid efter kallelsedramat i templet inträffar det ögonblick för vilket Jesaja blivit utrustad. Historien som följer är medvetet placerad direkt efter kallelseberättelsen i Jesajabokens sjätte kapitel, och bildar bakgrund till de händelser som så småningom leder fram till Jeremias kallelse att bli Guds språkrör. Efter ett århundrade av assyriskt

¹ Jes 7:4.

² 2 Kung 17:15.

³ Jes 6:1-8.

⁴ Jes 55:7.

förtryck har araméernas kung Resin och Israels kung Pekach ingått en pakt mot Juda rike. Skälet är att Juda vägrat ansluta sig till deras allians mot Assyrien. Angreppet blir förödande med tiotusentals dödade och ännu fler bortförda i fångenskap. "Israeliterna tog 200 000 fångar från sitt broderfolk, kvinnor, pojkar och flickor, och de tog också ett rikt byte och förde det till Samaria."⁵ Detta skulle bli den davidiska monarkins sista minne av det Israel med tio stammar som man separerats från tvåhundra år tidigare, ett förnedrade och plågsamt sådant som man sent skulle glömma. När nordriket tio år senare går under sörjer ingen i Jerusalem.

Efter att ha skövlut städerna och byarna runt om i Juda rike, siktar araméernas och israeliternas gemensamma styrkor även in sig på Jerusalem. När nyheten om att de närmar sig når hovet "skakades kungen och hans folk som när skogens träd skakas av stormen".⁶ Den unge oerfarne kung Achas, ännu endast i 20-årsåldern, bestämmer sig i sin villrådighet för att söka hjälp hos Assyrien. Han skickar ett sändebud till den assyriske härskaren Tiglat-Pileser III och låter hälsa: "Jag är din tjänare och son. Kom och rädda mig från kungen av Aram och kungen av Israel som angriper mig."⁷ Men han gör också något annat, något som aldrig tidigare förekommit i Israel. Inför det hot som tornar upp sig tar han efter de omgivande folkens härskare: "Han gick så långt att han offrade sin son på bålet enligt det vedervärdiga bruket hos de folk som Herren hade drivit undan för israeliterna."⁸ I en handling av yttersta profanering byts Herrens trygghet ut mot Moloks.

När Herren nu sänder Jesaja till Achas, profetens första uppdrag, uppmanas han att ta med sin egen son, Shear Jashuv. Pojkens namn betyder "En rest vänder om". Det är en profetisk handling: när Jesaja tar med sin son är det i sig en kraftfull protest mot den förbrytelse kungen begått när han offrat sin egen son på elden. Pojkens närvaro talar sitt tysta men kraftfulla språk. Shear Jashuv är Guds synliga ord. Omvändelsens timme är slagen. Nu ska det avgöras: vem är den "rest" som vänder om till Gud och blir början på hans nya rike?

Kung Achas söker sin trygghet överallt utom hos Gud. Ett av Jesajas viktiga uppdrag skulle bli att utmana en politik som söker stöd hos stormakterna, ena gången Assyrien, nästa gång hos Egypten eller Babylon. Det var en politik som inte rådfrågade Herren. "Ni genomför planer mot min vilja, ni sluter fördrag mot min önskan."⁹

Vad ska man säga om den politiska realismen i Jesajas profetiska kritik? Att rådfråga Gud i religiösa ärenden är en sak. När det däremot kommer till politiska frågor framstår det inte sällan som utopiskt. Men den profetiska tron rör vid historien. Den lär människan att betrakta världen, leva i den och fatta sina beslut, förankrad i tron att Gud är verklighetens Gud. Det politiska förhållningssätt profeterna företräder kallar Martin Buber *teopolitik*. Dess mål är att det folk Gud utvalt skall utgöra den rest genom vilken Guds rike tar gestalt. Och då gäller att inte göra sig beroende av de politiska stormakterna.

⁵ 2 Krön 28:8.

⁶ Jes 7:2.

⁷ 2 Kung 16:7.

⁸ 2 Kung 16:3; jfr 3:27.

⁹ Jes 30:1

Det är nu Jesaja ger den skälvande kung Achas rådet: "Se till att du bevarar ditt lugn!"¹⁰ Två årtionden senare upprepar Jesaja samma sak, men nu är det hos Egypten som Juda rike söker stöd: "Vänd om och var stilla, då kan ni räddas, genom lugn och tillit vinner ni styrka."¹¹ Frågan gäller ytterst om det är nog att lita på Herren. En teopolitisk attityd – att *vara stilla* – är att efterlikna Gud.

När det vid ett annat tillfälle uppenbaras för profeten att Jerusalem ska överleva ett hotfullt angrepp från assyrierna, säger Herren: "Lugnt ser jag på från min boning medan luften dallrar i solvärmens och daggen faller rikt i skördetiden."¹² Herren är *stilla*, därför måste också Israel lära sig att vara stilla. Hur länge? "Tills ande från ovan utgjuts över oss", svarar Jesaja.¹³ Frukten av denna andeutgjutelse ska vara "beständig *ro* och trygghet".¹⁴

Gemensamt för samtliga dessa exempel är det verb som översätts "att vara stilla". Det förekommer endast i de fyra här citerade verserna hos profeten Jesaja. "Tillsammans utgör de kärnan i profetens teopolitiska förkunnelse", skriver Martin Buber om dessa fyra ord i Jesajas bok. För att rätt förstå dem är det nödvändigt att försöka förstå hur den profet som hört seraferna ropa sitt trefalt *helig* uppfattar det heliga. Helighet är för Jesaja liktydigt med stillhet, så som Gud är stilla. Stillhet som politisk hållning är profetens program. En stillhet som inte är att förväxla med passivitet, men är en synonym för tro.

Den kritiska frågan för kung Achas och folket är om man vågar sätta tro till Gud. Det profetiska ordet hos Jesaja lyder: "Om inte er tro består, skall inte ni bestå."¹⁵ Detsamma upprepas, då i positiv form, i Andra Krönikeboken: "Låt er tro på Herren, er Gud, bestå, så skall ni bestå."¹⁶ I dessa ord sammanfattas den profetiska traditionen i Israel. När folket och dess ledare inte längre sätter sin förtröstan till den Gud som har historien i sin hand, börjar grundvalarna skaka och man frestas till koalitioner med främmande imperier.

Den stillhetens och tålmodets väg som profeten förespråkar är knappast gångbar i en kultur som kräver av Gud att han skyndar sig. "Må han skynda sig, må han snart utföra sitt verk, så att vi får se det"¹⁷. Den profetiska tron visar på en annan väg: "Den som har tro förhastar sig inte", säger Jesaja.¹⁸ Tron försöker inte påskynda Guds verk även om den troende skulle kunna göra det.

¹⁰ Jes 7:4.

¹¹ Jes 30:15.

¹² Jes 18:4.

¹³ Jes 32:15.

¹⁴ Jes 32:17.

¹⁵ Jes 7:9.

¹⁶ 2 Krön 20:20.

¹⁷ Jes 5:19.

¹⁸ Jes 28:16.

Vi har inlett ett nytt nådens år, och kan med tacksamhet se tillbaka på ett år då vi fi vår kommunitet fått välkomna 11 nya medlemmar genom löftesavläggelse och 12 nya noviser. Det har varit till stor uppmuntran att följa hur de regionala sammankomsterna både har blivit fler och med tiden stabiliserats. Utöver Nya Slottet Bjärka-Säby firar vår kommunitet just nu tidebön och/eller mässa på följande platser, från öster till väster:

- *Uppsala.* Varje måndag kväll 17.30 firas sjungen vesper i Sturekoret i domkyrkan. Den väldiga katedralen fylls av klangen från den liturgiska sången och drar nya deltagare till sig. Genom regelbundenheten i dessa gudstjänster har kommuniteten fått åtskilliga nya vänner. Att få ge ett ekumeniskt vittnesbörd i nationalhelgedomen är en förmån och en viktig kallelse. Lena Öberg, Rachel Terenius, Malena Alpsten, Magnus Hurtig och Andreas Boström bär ett trofast ansvar för ledningen av vespergudstjänsten i Uppsala domkyrka.
- *Stockholm.* I huvudstaden är S:t Peters kyrka, 5 minuters promenad från Centralstationen, vår viktigaste mötesplats för tillfället. Det är en av stadens anrika metodistkyrkor som numera är en del av Ekumeniakyrkan. Här är Linus Brengesjö, som också tillhör vårt kommunitetsråd, pastor, och han leder ökenmässorna tillsammans med Dag och Mia König, Tomas och Ruth Segerberg, Ann-Christine Roos och flera andra.
- *Örebro.* Varje fredag kl 7.15 möts en liten grupp bedjare och firar laudes i sjukhuskyrkans kapell. Dessa gudstjänster leds av sjukhuspastor Roger Samuelsson, tillsammans med Martina Lindh och Anna Eriksson som alla tillhör vår kommunitet.
- *Linköping.* Sedan ett drygt år tillbaka har vi inbjudits att vara en del av bönelivet i 1100-talskatedralen i Linköping. I domkyrkans Mariakor firas vesper en onsdag i månaden under Niklas Lindholms ledning. I domkyrkans Mattiassal har också Johannesakademien sina månatliga lördagsföreläsningar. Då firas även morgonbön under ledning av domkyrkans kaplan, Thomas Stoor, som nyligen påbörjade sitt novitiat i kommuniteten.
- *Skövde.* S:t Helena kyrka i centrala Skövde är en av de nya platser där våra tidebönsböcker börjat användas det gångna året. Här firas nu vesper en onsdag i månaden, en gudstjänst som bland andra leds av en av församlingens präster, Anna Torbrand som är novis i vår kommunitet, och Anneli Ohlsson, som också tillhör styrelsen i EKIBS.
- *Antoniosgården.* Denna glänta i skogen på Kållandsö utanför Lidköping är långsamt på väg att utvecklas till en viktig ekumenisk mötesplats i Västsverige. Två dagliga tideböner firas förutom regelbunden mässa, och gården tar emot allt fler besökare och grupper från olika kyrkor som vill ta del av det som sker. Den 20 augusti hölls sommarmöte på Antoniosgården med bland andra Skara stifts biskop, Åke Bonnier. Arbetet och bönen på gården leds framför allt av tre familjer bosatta på ön: Elis och Kerstin Gustafsson, som har sina rötter på Kållandsö och även är pastorspar i frikyrkoförsamlingen på ön, Robin och Lisa Johansson, som är föreståndarpar på Antoniosgården och Joel och Rebecka Appelfeldt, som sedan ett år tillbaka är bosatta på ön tillsammans med sina fyra barn, efter att i ett par års tid ha bott på S:t Vladimir's Theological Seminary i New York, som kanske är mest känt genom Alexander Schmemmanns ledarskap under många år. Just nu

framskrider planer på en ny kyrka på Antoniosgården. Ritningar, liksom kostnads kalkyl, föreligger och förhoppningen är att det första spadtaget ska tas under innevarande kyrkoår. Planerna på kyrkbygget kommer att presenteras i en liten folder som kommer i början av 2017. Det är ett första viktigt steg mot en småskalig ekumenisk retreatmiljö på Antoniosgården, som redan nu är vår kommunitets centrum för ikonografi.

- *Göteborg.* Glädjen över de månatliga ökenmässorna i Vasakyrkan, som i snitt samlar mellan 30 och 60 personer, är stor. Det finns en stor hängivenhet i den grupp som bär ansvar för att dessa kan genomföras på det sätt som sker: Arne Bredberg, Maria Fässberg Norrhall, Daniel Lindell, Maria Gustafsson, Gunilla Persson, Martin Flower, Per Holmberg, Martin Lokrantz, Magnus Pählman, William Falk, Linus Kronevik och många andra bidrar med alltifrån förberedelser, bakning av nattvardsbröd och tillagandet av soppan i den efterföljande agapemåltiden. Ett viktigt stöd är och har varit församlingens kyrkoherde, Björn Bäckersten, som även celebrerat ökenmässan vid flera tillfällen. Dessutom firas vesper i Mariakoret en gång i månaden. Den 4 februari kommer vi att hålla en liturgisk verkstad i Vasakyrkan, där vi övar och reflekterar över de olika momenten i ökenmässans liturgi. Alla intresserade är välkomna att delta!
- *Hamar.* I Hamars domkyrka firas en kombinerad vesper med mässa första söndagen i månaden. Även här finns en växande grupp vänner till kommuniteten. Bent Lindberg bär ansvar för denna gudstjänst, tillsammans med domkyrkans kaplan, Per-Erik Stave Engdal.
- *Kristiansand.* På det norska sydlandet finns en grupp hängivna medlemmar i vår kommunitet. Tove Brit Kronhaug Sandøy samordnar de möten som hålls, och även här firas några gånger per termin mässa i domkyrkan enligt Ekumeniska Kommunitetens ordning. Den leds av prästen Ole Jørgen Sagedal, som är assistent till biskop Stein i Kristiansand och även tillhör vår kommunitet tillsammans med sin hustru Karin.
- *Köpenhamn.* Även i den danska huvudstaden firas ökenmässan varje månad, och då i Betlehemskirken som är en del av den danska kyrkan. Vår liturgi har översatts till danska av Simon Fuhrmann, präst i danska kyrkan och medlem i vår kommunitet. I Danmark har vi också starka band till vår systertidskrift Levende Vann, och dess grundare och redaktör Grethe Livbjerg. Flera präster i den danska kyrkan har anslutit sig till Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby .

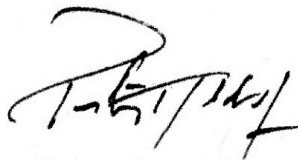
Syftet med alla dessa lokala sammankomster är detsamma som ges uttryck för i vår regel: att stödja varandra, och våra församlingar, att vandra bönen och enhetens väg i Kristi efterföljd. Därför anordnar vi inte egna gudstjänster som kommunitet, utan där sådana firas sker det alltid i samverkan med lokala församlingar. Som vi ofta påminner varandra om: kommuniteten är inte en kyrka, eller en ersättning för den lokala församlingen, utan en gemenskap som vill inspirera till fortsatt trohet i de lokala sammanhang där vi alla på olika sätt finns. Jag ser personligen fram emot att i tiden fram till påsken 2017 få besöka samtliga våra lokala grupper. Planer finns på liknande initiativ på fler platser. Till att börja med i *Jönköping*, där vi från och med nästa år kommer att fira månatlig vesper i Sofia kyrka. Det första tillfället blir den 13 februari. Vad gäller datum och tider för de gudstjänster som firas, finns dessa alltid i vårt kalendarium på hemsidan.

*

Slutligen vill jag i detta brev påminna komunitetens alla medlemmar och noviser om det *extra medlemsmöte* som vi beslutade om på årsmötet i augusti. Det hålls *söndagen den 29 januari kl 14.30 i Nya Slottets bibliotek*. Det är då två frågor som kommer att behandlas: val av preses och beslut om gåva till kyrkbygge på Antoniosgården.

Så vill jag önska er alla – medlemmar, noviser och vänner – en fortsatt rik adventstid och en välsignad Kristi födelses fest!

Er i Kristus förbundne,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'T. K. J. J. J.' or similar, written in a cursive style.